

Referat fra arbeidsgruppemøte i KOSTRA VAR gruppen den 18. april 2016

Referat.

Referent: Gisle Berge

Deltakere:

Gisle Berge (leder)	Statistisk sentralbyrå (SSB)
Arild Kormeseth	Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)
Liv Borgen	KS - Asker kommune
Øivind Ryenbakken	KS - Oslo kommune
Terje Farestveit	Miljødirektoratet
Thomas Hartnik	Miljødirektoratet (på vegne av Jon F. Larsen)
Morten Nicholls	Mattilsynet
Kristine von Hanno	KS - bedrift
Ingrid H. Skjærbakken	Norsk Vann (repr. fra KS)
Eva Vinju	Statistisk sentralbyrå (SSB)
Manju Chaudhary	Statistisk sentralbyrå (SSB)
Else Bredeli	Statistisk sentralbyrå (SSB)
Simen Sæterdal	Statistisk sentralbyrå (SSB)
Håkon Bratland	Avfall Norge

Øvrige inviterte:

Marte H. Hvamb	Statistisk sentralbyrå (SSB)	Innlegg om KOSTRA modernisering
Svein Homstvedt	Statistisk sentralbyrå (SSB)	Deltok kun på «selvkost diskusjonen»

Deltakere i gruppa som ikke deltok på møtet:

Carl F. Nordheim (FHI)
Line Ruden (Mattilsynet)
Bernt Ringvold (Miljødirektoratet)
Hege Olbergsveen (Miljødirektoratet)

Innledning

Dagens agenda ble denne gang med hensikt inndelt etter tema - vann, avløp og avfall/renovasjon – og med en felles sesjon midt på dagen med innhold som angår alle medlemmene. Dette etter oppfordring fra flere av gruppens medlemmer i fjor, da en del tema som tas opp i KOSTRA VAR gruppa har en tendens til ikke å angå alle medlemmer i gruppa like direkte (sammensetningen i gruppa er som kjent relativt bredt sammensatt faglig sett). Så noen medlemmer kom og dro tidlig, mens andre kom og dro seint, litt avhengig av hvilket tema som var på dagsorden, mens andre igjen var ut hele dagen. Denne inndelingen av møte fungerte relativt hensiktsmessig, og kan med fordel videreføres ved framtidige møter i KOSTRA VAR gruppa.

Fjorårets referat ble godkjent uten merknader.

Endringer i gruppas sammensetning i forhold til i fjor kan oppsummeres på følgende måte:

- Liliane Myrstad går ut av gruppa. FHI representeres nå kun av en person (Carl. F. Nordheim).
- Liv Borgen fra Asker kommune erstatter Kai O. Hagetrø fra Bærum kommune (KS)
- Håkon Bratland erstatter Roy Ulvang fra Avfall Norge

Mattilsynet informerer om vannverksrapporteringen MATS (Morten)

Mattilsynet ser at vannverkene ikke svarer på alle spørsmålene, og dette vanskeliggjør øvelsen å lage statistikk på «vanlig måte» (er ikke bare å summere opp). Som et svar på dette, har Mattilsynet nå innført flere obligatoriske felter i skjemaet.

Rapporteringen gjennomføres som kjent årlig. Der kan ligge inne en del gamle opplysninger fra tidligere rapportering som kun skal sjekkes og eventuelt oppdateres, men det er heller sjelden at slik oppdatering blir gjort.

En teknisk nyhet i år er at man kan huke av et område i skjemaet og få inn tall fra tidligere, slik at man ikke trenger å skrive det på nytt i inneværende rapportering. Dette er tilgjengelig innenfor visse deler i rapporteringen.

Felt på vannforbruk til de ulike næringer vil vektlegges mer i rapporteringen framover, spesielt mengde til lekkasje vil bli sentralt. På dette feltet har det vært rapportert mye «hummer og kanari» tidligere, men nå vil disse feltene bli obligatorisk, samtidig at totalen må summeres opp til 100 prosent. Dette er nytt i år.

Det er relativt arbeidskrevende for rapportørene å legge inn tall på alle analysene for både råvann og behandlet vann, slik som skjemaet fungerer nå. Mattilsynet vil derfor på sikt vurdere om det kan være mulig å automatisere rapporteringen elektronisk, og ikke kun manuell punching av data som nå. De jobber med saken, men er ennå ikke helt ferdig. En mulig løsning de vil se nærmere på er om de kan få data direkte fra laboratoriene.

Det er om dagen generelt mye fokus på ledningsnett og ledningsnettfornyelse. I rapporteringen er det en del rapportører som ikke fører opp data på fornyelse, men dette vil strammes inn på i det nye «opplegget». Man vil framover måtte svare på antall meter rør for inneværende år.

Miljødirektoratet informerer om den nye rapporteringen på avløp (Terje)

Årets avløpsrapportering er lagt helt om i år da de tradisjonelle KOSTRA skjemaene 26B1, 26B2, 26C og 26D nå er overført til Miljødirektoratets egen innrapporteringsportal (Kliffinn/Altinn).

26B1 Avløpsanlegg iht. kapittel 13 i Forurensningsforskriften

26B2 Avløpsanlegg iht. kapittel 14 i Forurensningsforskriften

26C Behandling og disponering av avløpsslam

26D Offentlig ledningsnett for avløpsanlegg omfattet av Forurensningsforskriften kapittel 14
Ledningsnett

Det er av de tradisjonelle «26 skjemaene» nå kun skjema 26A (Offentlig ledningsnett, tilknytning, og små avløpsanlegg) som fremdeles rapporteres via KOSTRA.

Noe av bakgrunnen for at Miljødirektoratet selv ønsker å administrere datainnsamlingen er at fylkesmannen har signalisert at de ønsker tallgrunnlag på tidligere tidspunkt og det å få større kontroll med datainnsamlingen.

Skjemaene som er overført nå har i hovedsak samme innhold som i KOSTRA, slik at folk skal kjenne seg igjen i spørsmålsstillinger og oppsett, men det kan ikke utelukkes endringer i framtiden.

Innrapporteringsfristen ble i år utsatt noe i forhold til den forespeilte fristen 15. februar. Grunnen er at arbeidet har tatt noe lenger tid enn forespeilt å få på plass.

De fleste kapittel 14 anlegg har rapportert. Kapittel 13 anlegg er ennå ikke helt i «mål», og det er heller ikke prioritert purring fult ut ennå. Så for kapittel 13 anleggene gjenstår fremdeles en del, men om en 2-3 år bør det meste være full orden på.

Nytt av året er også at de private rapporterer selv, og ikke lenger kommunen på vegne av de private slik som det har vært praktisert i KOSTRA.

Fylkesmannen er nå på vei inn i feltet, selv om det fremdeles gjenstår noe. De skal bl.a. sjekke om rapportøren har rapportert «logisk» og det er i den forbindelse sendt ut en veiledning for hva som bør sjekkes og hva man må svare på. En del fylkesmenn har vært litt «av» tidligere så viktig at de involveres mer enn før.

Det er i prosessen gjort et løft på veiledningen – den har vært arbeidet mye med. Forklaringer og definisjoner er også gått igjennom som del av arbeidet med veiledningen.

EU har en relativt stor innflytelse på hva som skal rapporteres internasjonalt og dette setter igjen rammer for vår rapportering her. Norge er imidlertid litt annerledes og ikke bestandig designet anlegg etter «EUs logikk» (Norge har tradisjonelt fosforfjerning mens EU har fjerning av organisk materiale som primært mål). Så av og til har det vært en pedagogisk utfordring å forklare godt hva det spørres etter, men Miljødirektoratet håper at de har fått forklart hva det spørres etter på en god måte.

En del rapportører som hittil har rapportert på autopilot, er nå tvunget til å tenke mer igjennom logikken i det de rapporterer.

Oppsummert så har fylkesmannen blitt mer involvert og Miljødirektoratet får dataene tidligere. Dette har vært noe av hovedmålet med den endrete rapporteringen vi nå har gjennomført. På sikt håper samtidig Miljødirektoratet at datakvaliteten skal bedres gjennom den nye ordningen.

Der har vært noe tekniske problemer med pålogging i Altinn i årets rapportering.

Avsluttende kommentarer:

Norsk Vann (Ingrid): utsatt rapporteringsfrist slik tilfelle var i år har det vært noe uheldig, tidvis frustrerende, da det har påvirket framgangen til årets arbeid med BedreVA – som fikk ikke data tidsnok.

Overvann og behov for flere data eller nøkkeltall? (Gisle)

Overvann mer og mer aktuelt og da sett i lys av den relativt ferske NOUen som har kommet (NOU 2015:06 Overvann i byer og tettsteder). Så spørsmålet til gruppa for denne seansen var om der er behov for mer data eller nye nøkkeltall i KOSTRA på temaet overvann?

Der samles inn noe data på overløp allerede i dag i KOSTRA skjema 26A og Miljødirektoratets avløpsskjema. Bruken av disse er både indirekte og direkte i statistikken, men der er mulig å anvende dette på en mer utstrakt måte.

Eksisterende nøkkel- og grunnlagstall som helt eller delvis hører til under temaet overvann er vist nedenfor.

Grunnlagstall:

EAK Landet	Lengde fellesledninger for både spill- og overvann
	Lengde separat overvannsnett
	Antall regnvannsoverløp i fellessystemet
	Antall kloakkstopper i avløpsledninger og kummer
	Antall avsluttede saker over kjelleroversvømmelser, der kommunen har erkjent er

Nøkkeltall:

EAK Landet	Antall kloakkstopper i avløpsledninger og kummer per kilometer spillvannsnett
	Antall avsluttede saker over kjelleroversvømmelser, der kommunen har erkjent er

Miljødirektoratet (Terje): Miljødirektoratet har ingen presserende data behov akkurat for øyeblikket. Men det kunne eventuelt være aktuelt er å få vite hvem (kommuner?) som har planlagt eller etablert flomveier? Det ville i så falle være eneste behovet per nå. Andre ting som kanskje kunne vært interessant men mer «kjekt å ha» informasjon er avløp uten rør og i forbindelse med den nye utslippsmalen så kreves det målinger av inn- og utlekking. En rapportering av dette kunne være nyttig, men om det skal tas inn i KOSTRA eller hentes inn via fylkesmannen er et åpent spørsmål.

Norsk Vann (Ingrid): det bør ikke være nødvendig å øke rapporteringen uten at der er et mer reelt behov enn det som kommer fram i dag.

Oppsummert så ser gruppen at overvann inntil videre ikke tas inn i større grad enn nå, hverken som flere nøkkeltall i statistikken eller som økt databehov i rapporteringen, men det kan eventuelt være et tema som kan tas opp ved senere anledning.

Oppfølging (Gisle): Skriv inn et kortfattet avsnitt omkring overvann i avsluttende rapport fra KOSTRA VAR gruppa til samordningsrådet og hva vi har konkludert med i denne omgang og at temaet eventuelt kan tas opp igjen ved senere anledning i gruppa (hvis behovet skulle melde seg).

Selvkost og kommentarer fra Momentum Consulting (Manju)

Momentum Consulting har per e-post kommet med noen forslag til endring av innhold og omfang av selvkost skjemaet 23 i KOSTRA. Forslagene kan oppsummeres i følgende tre punkter:

- Inkludere også slamtømming (funksjon 354) i skjemaet
- Inkludere også feiing og feietilsyn i skjemaet
- Erstatt begrepet «årets finansielle resultat» i skjemaet med «årets selvkostresultat»

Kommentarer fra gruppens medlemmer:

Asker kommune (Liv): mener at dette er interessante forslag og støtter dem

SSB (Svein): Skjema 23 ble i fjor utvidet til også å omfatte «byggesak». En bieffekt av skjemaendringer er ofte at svarprosenten går noe litt ned i en overgangsfase. Det vil også kunne forventes dersom man inkluderer slamtømming og feiing i skjemaet.

Miljødirektoratet (Terje): Slamtømming på private anlegg inngår ikke i selvkostregimet. Det kan være grunnen til at det ikke er tatt med i skjemaet hittil. Unntaket er dersom septikslammet leveres til et avløpsanlegg for behandling. Da vil den aktuelle slamtømmingen imidlertid inngå i selvkostregimet.

KMD (Arild): Vi bør ha hele kommunesektorens støtte før vi går inn et slikt forslag. Han var samtidig litt bekymret for dårlig kvalitet på data.

SSB (Svein): Dersom man sammenligner skjema 22 (gebyr) og 23 (selvkost) så er der en inkonsistens i innhold, da skjema 22 inkluderer både feiing og slamtømming mens begge disse temaene er fraværende i skjema 23.

Oslo kommune (Øyvind): i forhold til slamtømming så kan det være at slamtømmere henter inn slammet og kommunene tar i mot slammet og dermed også kostnadene. Så her er den en slags «mismatch». Det er ikke helt enkelt å finne ut av, men kommunen får ikke de inntektene de skulle hatt.

Oppfølging (Manju): ta kontakt med Momentum Consulting for å høre litt mer rundt argumenter som ligger bak forslagene. Deretter opprett eventuell en e-post runde med KOSTRA VAR gruppa for å diskutere ferdig og konkludere i forhold til de framlagte forslagene fra Momentum Consulting.

KOSTRA moderniseringsprosjektet (Marte)

Der er nå et reelt behov for å oppdatere den tekniske løsningen rundt KOSTRA publiseringen, og det har blitt satt opp et moderniseringsprosjekt i SSB som skal ta for seg dette. I første omgang er det selve faktaark løsningen man vil gå i sømmene, da den kan på brukere virke uoversiktlig. Faktaarkene har også i senere tid vært gjenstand for tilfeller av «nedetid» og dermed utilgjengelig for sluttbrukere.

Teknisk løsning til faktaarkene er fra 90 tallet. Fordi mange andre fellessystemer i SSB har gått over på andre løsninger, så blir det færre og færre innad i SSB som har oversikt over de tekniske forvaltningssystemene KOSTRA baserer seg på.

Noe av hensikten i moderniseringsprosjektet er derfor å gi brukerne en enkel tilgang til data, samtidig som valgt teknologi og løsning er robust både i forhold til økonomi og gjennomføring. Det skal også tilrettelegges for hensiktsmessig gjenbruk av data og annen informasjon fra KOSTRA systemet til å kunne bruke det til egen bearbeiding – skape fleksibilitet i forhold til brukerønsker.

Så faktaarkene vil forsvinne og erstattes av noe som kalles kommunefakta. Dette vil bli en nylansering, og kommunefakta vil operere i samspill med statistikkbanken, som vil fortsette å eksistere også etter moderniseringsprosjektets avslutning.

Kommunefakta skal forhåpentligvis bli enklere å bruke den skal inneholde færre tall sammenlignet med dagens faktaark. Lanseringen av den nye løsningen vil trolig bli trinnvis, hvor man først lager en kommuneprofil med dagens faktaark og deretter fra 2018 så kommer en kommuneprofil sammen med KOSTRA kommunefakta. Samordningsrådet vil holde en orientering i 2016, og det vil bli naturlig å omtale arbeidet og resultatet i arbeidsgrupperapportene i 2017. «Modernisert KOSTRA publisering» er satt til foreløpige publisering i mars 2018 (2017-tall).

I møtepapirene til dette punktet på agendaen ble det sendt ut et foreløpig forslag og liste over eksisterende nøkkeltall som kunne tenkes å inngå i «nye kommunefakta». Dette dannet utgangspunkt for diskusjon på selve møtet. Tilbakemeldinger på forslaget var at det å ha nærmere 15 nøkkeltall på både vann, avløp og vann kan virke litt mange på temaet VAR. Så denne bør kuttes noe ned.

Avsluttende kommentarer fra deltakerne:

Oslo kommune (Øyvind): det er på tide å gjøre noe med layout og brukervennlighet i KOSTRA slik at man enkelt kan finne fram til de data man ønsker. Det er også viktig å få ut en Excel rapport av de tallene man søker opp.

SSB (Else): der bør være noen i KOSTRA som kan koordinere antallet nøkkeltall som tas med i kommunefakta slik at ikke antallet blir veldig høyt. Noen tema er mer aktuelle enn andre, og man bør derfor foreta en reell vurdering av nøkkeltall som foreslås å inngå i kommunefaktasidene om de faktisk er relevant for den «jevne bruker». Dette gjelder generelt på tvers av hele KOSTRA og alle arbeidsgruppene.

Oppfølging (Gisle): Basert på de tilbakemeldinger som kom på møtet så lages det nytt utkast på nøkkeltall som på området VAR som kan inngå i kommunefakta. Listen bør ikke inneholde mer enn 4-5 nøkkeltall per undertema (vann, avløp og renovasjon/avfall). Gruppens tilbakemeldinger på forslaget gjøres i form av en e-post runde blant KOSTRA VAR gruppens medlemmer og et endelig forslag utformes.

Endelig forslag presenteres også i den avsluttende grupperapporten fra arbeidsgruppa til samordningsrådet den 30. juni.

Beregning av avfallsgebyr (Simen)

Aftenposten hadde den 1. juli 2015 en artikkel som omtalte spredning i gebyrer og at tallene i KOSTRA ikke like godt får fram en del bakenforliggende årsaker til forskjeller i tallene mellom kommunene.

Simen startet som innleder for diskusjon i gruppa.

Årsgebyr i rapporteringen oppgis for det vanligste gebyret som brukes for en standard husholdning på 120 m². Dette gjelder uavhengig om kommunen har organisert tjenesten som IKS eller på annen måte – alle kommuner skal oppgi tall her. Man angir altså ikke et gjennomsnittlig gebyr i kommunen, men snarere for en standard enebolig av en gitt størrelse. Inntrykket er at det fungerer greit å rapportere på, og det motas relativt få tilbakemeldinger. Kvaliteten på årsgebyr anses å være god.

Spørsmålsstillingen i skjemaet kan imidlertid åpne for en del tolkninger, da noen kommuner rapporterer for en litt annen tjeneste enn den er i andre kommuner.

Generelt om denne standard husholdningen på 120 m². Resten av KOSTRA opererer også med en slik «enhet». Dette skyldes i hovedsak at skjema 22 på gebyrer ligger på den seksjonen i SSB som den gjør og dataene utgjør samtidig datagrunnlag for konsumprisindeksen (KPI). Et viktig kriterium for KPI er at enheten må være sammenlignbar og vi må ha den samme rapporteringen hvert år. Årsgebyret omfatter kun det mest vanlige gebyret for denne standard boligen, og slik sett kan det være at en mer differensiering hadde vært på sin plass – tidligere hadde man kun en «søppelcontainer», mens nå så har man innsamling for ulike fraksjoner som papir, plast etc. og disse samles inn av ulik hyppighet. Så spørsmålet er da om man kanskje bør forsøke å fange opp mer av variasjonen i tjenestene som ligger der ute?

Det samme kan sies om gebyrer på feiing, hvor gebyrnivået kan henge sammen med hyppigheten. Kvalitetsaspektet kan også komme inn her, eksempelvis dersom man i renovasjonstjenesten tømmer oftere så kan det tenkes å utgjøre en bedre tjeneste. Det fanges heller ikke umiddelbart opp når man bruker slike standardiserte gebyrer.

I Oslo kan man gå på gjenvinningsstasjonen gratis, mens man i andre kommuner må betale for den samme tjenesten. Dette er en veldig relevant problemstilling, og problemet fanges ikke opp i dagens skjema. Så sammenlignbarheten i dagens løsning er kanskje ikke optimal, men spørsmålet er hvordan man kan gjøre dette annerledes? Stordriftsfordeler fanges heller ikke opp i dag da det ikke lages et gjennomsnittlig gebyr ut av det.

Noe av kvalitetsbiten fanges kan kanskje sies å bli fanget opp av andre skjema og hvor man spør etter hvor ofte hentes avfallet, mulighet for å påvirke gebyret etc. Men sett årsgebyret separat så kommer ikke det så klart fram.

Kommentarer i etterkant av presentasjonen:

SSB (Eva): tallene slik de er rapportert er mest egnet til å si noe om endringen i den enkelte kommune fra et år til et annet, og ikke like egnet til å si noe om forskjeller på tvers av kommuner. Statistikken brukes ofte til rangering av kommuner (dyrest og billigste kommune), men det blir jo da ikke helt «riktig» fremstilling.

SSB (Else): målepunkt på 120 m² gir egentlig veldig liten mening, da det ikke vanlig med enebolig av den størrelsen. Man bør ta inn over seg at kommunene ikke er like.

SSB (Simen): i KPI er man mest opptatt av endringer sett på tvers av år, og mindre på «nivå» kommunene i mellom. Man ser at nivåene på kommunegebyrene blir slått stort opp og hvor den billigste og dyreste henges ut. Da blir man avhenger av tilleggsinformasjon slik som i aftenposten artikkelen, for å forklare noe av forskjellene.

Asker kommune (Liv): avfallsgebyret er i utgangspunktet et veldig komplisert gebyr. Det kan være interessant å vite om man betaler til avfallsparken tatt i betraktning at man ofte sammenlignes på tvers av kommuner. Da kan man i hvert fall få mulighet for å trekke det ut av statistikken. Det å bruke en 120 m² bolig som standard er egentlig ikke spesielt interessant.

SSB (Simen): det er mulig å spørre i skjemaet hvor mye det koster å levere på gjenvinningsstasjonene. Så det kan være mange muligheter her for å ta hensyn til alle ulikheter i tjenesten ute i kommune Norge.

KMD (Arild): så lenge vi ikke har noe bedre forslag så er det bedre å fortsette det slik vi gjør det. Kommunen må gjerne sammenligne seg med andre, men det er selvkost som setter begrensningen.

SSB (Simen): en del tjenester er ikke kommunale og disse kan derfor ikke rapportere direkte til KOSTRA. Tallene er imidlertid lett tilgjengelig og SSB henter dem inn selv på annen måte (til bruk mot KPI?). Men dersom f.eks. vannforsyningen er privat, så har man plutselig 0 på vann gebyr i KOSTRA tallene. Her glipper det trolig en del i disse oversiktene som utarbeides i media basert på KOSTRA tall, hvor slike kommuner kommer ut med et tilsynelatende lavt gebyrtrykk og dermed ganske høyt opp på oversikter som ser på vann, avløp og renovasjon i sammenheng. SSB kan ikke garantere seg mot slik bruk da tallene ligger tilgjengelig i statistikkbanken, og det er fullt opp til brukerne hvordan de lager egne sammenstillinger og metode de anvender.

Oppfølging (Simen): For å bøte på noe av dette problemet bør man i første omgang legge inn noen ekstra fotnoter i faktaarkene på aktuelle nøkkeltall og informere tydelig i «Om statistikken» hvor man opplyser om at innholdet i tjenesten kan forklare deler av forskjellene i tallene mellom kommunene. Det kan her være aktuelt å supplere med «ting» som har kommet opp i dagens diskusjon, samt funn fra Aftenposten artikkelen.

Avfall Norges prosjekt på avfallsstatistikk (Håkon)

Avfall Norge har startet et prosjekt hvor de bl.a. ser på avfallsstatistikk. Bakgrunnen til prosjektet er et ønske om å kunne bruke statistikken mer til styring og til bedre kunne sammenligne seg med andre. Målet er å etablere en bedre forståelse i bransjen for hva og hvordan det skal rapporteres. Som del av dette arbeidet så går man igjennom KOSTRA skjema 21 og 21C med tilhørende veiledninger.

Prosjektet har også et ønske å få til nye og endrede rapporteringstall. De ønsker å klargjøre mer de ulike definisjonene som brukes i avfallssammenheng og -statistikk. Er vi egentlig klare på hva gjenvinning er? Hvordan kan «municipal waste» defineres? Dette er spørsmål som bransjen har.

Det vil også bli opprettet et eget prosjekt på gebyrer som bl.a. ser på mulig misbruk av gebyret slik det er hittil har vært brukt. Prosjektet ønsker også å ta inn egne tall for bedre å kunne sammenligne seg med nabokommunen.

Prosjektet startet i april og vil fortsette i tiden framover.

Kommentarer i etterkant av presentasjonen:

Miljødirektoratet (Thomas): litt i forhold til den forrige diskusjonen og misbruk av tall og hvor kommuner blir dyrere og billigere med og uten kildesortering. Her ligger metodiske utfordringer når man sammenligner, men det er viktig slik at vi kan gjøre statistikken mer verdifull for flere brukere. Nå vet man ikke om gjenvinningsstasjonene tar betalt eller ei ut i fra statistikken.

KMD (Arild): dersom dataene som samles inn ikke gir grunnlag til styringsinformasjon, så bør den ikke hentes inn. KOSTRA er i første rekke til for at kommunene skal ha et beslutningsgrunnlag, så dersom hverken staten eller kommunene har nytte av informasjonen så bør det kuttes ut. KOSTRA VAR gruppa skal være dette filteret som definerer hva som er nyttig eller ei, og «kjekt å ha» skal uansett ikke samles inn.

SSB (Else): prosjektet som er satt i gang av Avfall Norge er positivt i den forstand at noen utenfor KOSTRA ser på dette med nye øyne

Oppfølging (Simen/Håkon): *Det bør tas en vurdering om skjema 22 bør få ett nytt spørsmål som sier noe om betaling på gjenvinningsstasjoner, som et supplement til det tradisjonelle årsgebyret og innholdet som ligger i det. Dette vil kunne gi noe merverdi og bedre forståelse i forhold til hvordan årsgebyret i dag presenteres i statistikken nå (delvis relatert til det forrige punktet på dagsorden).*